

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Børne- og Undervisningsudvalget
Christiansborg

Svar på alm. del – spørgsmål 406

I brev af 9. september har udvalget stillet mig følgende spørgsmål:

30. september 2024
Sagsnr.: 24/29099

Alm. del – spørgsmål 406:

Vil ministeren kommentere henvendelse om tilfældig omfordeling på gymnasieområdet rammer elever på små erhvervgymnasier i landdistrikter, fra Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier, Landssammenslutningen af Handelsskoleelever og Erhvervsskolernes Elevorganisation, jf. BUU alm. del - bilag 249.

Svar:

Henvendelsen fra Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier (DEG), Landssammenslutningen af Handelsskoleelever og Erhvervsskolernes Elevorganisation vedrører regeringens forslag til justering af taxametersystemet og peger på elementer af omlægningen, som de anser som særligt udfordrende. I henvendelsen rejses særligt kritik af det såkaldte knæntaxameter, hvor undervisningstilskuddet reduceres med 10 pct. for aktivitet på den enkelte uddannelse pr. institution som overstiger 700 årselever, samt fordelingen af det nye og forhøjede udkantstilskud.

Tiltaget om et knæk i undervisningstaxametrene til de gymnasiale fuldtidsuddannelser ved 700 årselever tager blandt andet udgangspunkt i en omkostningsanalyse af gymnasier, erhvervsskoler og VUC'er fra 2019, som Struensee og Co. gennemførte i samarbejde med Børne- og Undervisningsministeriet og Finansministeriet som led i det daværende eftersyn af taxameter- og tilskudssystemet. DEG m.fl. anfører i deres henvendelse, at analysens resultater vedrørende faldende marginalomkostninger ved større institutioner som følge af bedre muligheder for at oprette større hold og bedre udnyttelse af lærernes arbejdstid ikke kan overføres til erhvervsskoler med flere uddannelser og flere afdelinger i forskellige byer.

Analysen fra Struensee og co. viser dog, at der også er faldende marginalomkostninger på erhvervsskoler. Dette gælder både for større erhvervsrettede institutioner med mange afdelinger og uddannelser, de såkaldte kombinationsskoler, samt for handelsskoler, hvor der primært udbydes merkantile erhvervs- og erhvervgymnasiale uddannelser.

Analysen påpeger, at større institutioner generelt har lettere ved at fylde hold op, samt at muligheden for at reducere driftsomkostninger gennem effektiv administration ligeledes stiger i takt med institutionens størrelse.

Henvendelsen anfører også, at tiltaget om knæktaxameteret rammer skævt, da årselevs-aktiviteten opgøres på institutionsniveau og ikke afdelingsniveauet. Udformningen af knæktaxameteret afspejler en samlet politisk prioritering, hvor der tages højde for flere forhold, herunder blandt andet behovet for at finansiere tiltagene i den udgiftsneutrale taxametermodel og en økonomisk omfordeling fra større til mindre institutioner.

Der henvises i øvrigt til BUU alm. del – spm. 369 (2023-2024) for en uddybning vedrørende ministeriets anvendelse af institutionsniveauet i forbindelse med tiltaget om knæktaxameteret.

For så vidt angår det nye og forhøjede udkantstilskud ensartes kriterier for tildeling på tværs af både almene gymnasier og erhvervsskoler, ligesom tilskuddets størrelse løftes og harmoniseres til 3,8 mio. kr. Tilskuddet tildeles pr. hovedinstitution som er placeret i enten en land- eller oplandskommune i henhold til Danmarks Statistiks kommunegrupper. Disse kommuner kan i høj grad identificeres som områder, hvor de faldende ungdomsårgange særligt vil udfordre institutionernes elevgrundlag i de kommende år. Der er på denne måde tale om objektive kriterier med overordnet afsæt i den demografisk baserede udvikling, og tiltaget har således blandt andet til formål at understøtte institutioner i særligt de områder, som forventes at blive udfordret på elevtilgangen i den nære fremtid.

Taxameterjusteringernes formål er at understøtte adgangen til ungdomsuddannelse af høj kvalitet i hele landet og blandt andet sikre en mere fair balance mellem de forskellige gymnasiale uddannelser og store og små institutioner. Jeg anerkender, at nogle institutioner vil skulle tilpasse sig som følge af den samlede tilskudsændring i forbindelse med regeringens forslag til taxameterjusteringer. Andre institutioner vil derimod få en samlet tilskudsstigning. Institutionernes specifikke betingelser er komplekse, og der kan ikke fuldt ud tages højde for alle forhold i en samlet model, som hviler på objektive kriterier.

Netop derfor foreslår regeringen også en indfasningsmodel for taxameterjusteringen, så de institutioner, som skal tilpasse deres omkostninger, har en rimelig tidshorisont til at foretage disse ændringer.

Det er vigtigt at holde sig for øje, at taxametermodellen skal ses i sin helhed, og hvert tiltag kan således ikke betragtes isoleret. Flere større erhvervsskoler med mange afdelinger forventes at modtage mere i tilskud som følge af taxameterjusteringen og på trods af, at de omfattes af knæktaxameteret. Dette kan blandt andet skyldes, at regeringens forslag harmoniserer undervisnings- og færdiggørelsestilskuddene for hhx og stx, hvilket øger undervisningstaxameteret for hhx med næsten 2.000 kr. pr. elev. Videre forventes en række større institutioner at modtage mere i socialt tilskud med den nye foreslåede model for socialt taxameter. Dette vil kunne øge institutionernes indsats i forhold til fastholdelse af elever, der vurderes særligt frafaldstruet.

Afslutningsvist er det væsentligt at understrege, at de konkrete effekter af de enkelte tiltag i taxametermodellen i sidste ende afhænger af skolernes specifikke muligheder og tilpasningsevner, ledelsens beslutninger, prioriteringer og strategiske valg, institutionens økonomistyring mv.

Med venlig hilsen

Mattias Tesfaye